

Water wordt wijn

De bruiloft in Kana

Een heel wonderlijk verhaal, die bruiloft in Kana. Want wat er daar tijdens de bruiloft gebeurt - dat water in wijn verandert, - dat is een wonder.

Maar wonder of geen wonder, je kunt je afvragen: 'Wat moeten wij nu met zo'n verhaal?' Want hier wordt water in wijn veranderd en is het nu de bedoeling, dat wij water om gaan leren zetten in wijn? Als we in de geschiedenis terug kijken, dan is er van de methode die Jezus hier toepaste, tot nu toe niet veel terecht gekomen. Dus dat zal vast de betekenis van dit verhaal niet zijn. Wat is dan eigenlijk wel de betekenis? Daarvoor gaan we in elk geval eerst naar de context kijken, waarin dit verhaal staat.

De context van het verhaal

Het verhaal van de bruiloft in Kana staat in het evangelie van Johannes (Joh 2,1-12) en dat is ook het enige evangelie waarin dit verhaal voorkomt. In het eraan voorafgaande tekstgedeelte (Joh 1,19-51) gaat het eerst over Johannes de Doper en wat hij verkondigt en ziet. Hij doopt de mensen die zich bekeren, in de rivier de Jordaan en hij zegt ook: 'Ik doop met water, maar na mij komt iemand die met de Heilige Geest zal dopen.'

Dan volgt er een tekstgedeelte, waarin Jezus zijn eerste discipelen bij zich roept: Simon en Andreas en Filippus en Natanaël.

En daarna volgt hoofdstuk 2 met het verhaal van de bruiloft in Kana.

Er zit in de verhalen zoals ze hier beschreven staan, veel symboliek. Dus als het niet om het letterlijke van het verhaal van de bruiloft te Kana gaat, het omzetten van water in wijn, dan is het logisch om behalve naar de details ook naar de symboliek in deze verhalen te kijken.

Spirituele ontwikkeling gesymboliseerd

Er zit ten eerste al een symboliek in het verzamelen van de discipelen. Zo staat er bijvoorbeeld, dat Filippus Natanaël tegen komt en hem aanspoort mee te gaan naar Jezus. En als Natanaël met Jezus in gesprek raakt, dan zegt Jezus tegen hem: 'Ik zag jou al onder de vijgenboom zitten, voordat Filippus je riep.'

Welnu, als er in zo'n verhaal een vijgenboom voorkomt, dan heeft dat eigenlijk altijd te maken met de ontwikkelingsgang, de geestelijke ontwikkeling, die je als mens in je leven hier op aarde doormaakt. Er wordt hier dus gewezen op het feit, dat er mensen zijn die met deze ontwikkelingsgang bezig zijn en daarin door Jezus verder geholpen willen worden.

Er bestonden vroeger opleidingsscholen, waarin die geestelijke ontwikkeling heel systematisch werd begeleid. Dat waren de zogenaamde mysteriescholen. Wij weten daar niet zo heel veel van, want alles wat daar gebeurde was geheim.

Het is inmiddels echter wel duidelijk geworden dat er in die mysteriescholen allerlei beproevingen plaatsvonden, de zogenaamde inwijdingen. Die waren in de diverse scholen niet allemaal hetzelfde. Maar er waren wel twee heel belangrijke stappen die vrij algemeen voorkwamen. Dat waren de waterproef en de vuurproef.

En telkens als je in een verhaal iets tegenkomt van water of vuur, - en vuur is dan soms wijn, soms bloed en soms ook geest, - dan duidt dat eigenlijk steeds op die twee belangrijke

stappen die je in je leven kunt zetten, als je je spirituele ontwikkeling systematisch zou aanpakken. Dat is waar Johannes de Doper op doelde met zijn hierboven geciteerde uitspraak: 'Ik doop met water, maar na mij komt iemand die met de Heilige Geest zal dopen.' En dat is ook het achterliggende thema van het verhaal van de bruiloft in Kana.

Proeven ter afsluiting van de ene fase en inwijding in de volgende

De waterproef die je onderging, werd als doop voltrokken. Je werd in het water ondergedompeld, zoals Johannes de Doper dat deed, eigenlijk tot je bijna stikte, dicht bij de dood was, en dan er weer uit gehaald om een nieuw leven te beginnen. De waterproef sloot een bepaalde periode in je ontwikkeling af en wijdde je in in de volgende periode.

De proef had met water te maken. Met dat water sloot je symbolisch de periode af, waarin je je afwaste, jezelf reinigde van alles wat er uitwendig aan je kleefde. De manier, zou je kunnen zeggen, waarop je in het leven staat met al je aangeleerde gedragspatronen. Die moest je zien af te wassen, dat wil zeggen kwijtraken. En als je daar voldoende in geslaagd was, dan was je toe aan de tweede fase; dat is een fase die een water- en een vuurelement bevat. Hij bevat water, omdat je je dan begeeft op het terrein van de gevoelens en de emoties, van wat binnen in je is, wat onstoffelijk is en veel minder grijpbaar. Je begeeft je dus eigenlijk op een vlak waar je in kunt wegzakken en in kunt omkomen. Vandaar dat water daar ook symbool voor staat.

Een toepasselijk voorbeeld daarvan vinden we in het verhaal van Petrus, die in een bepaalde situatie probeert bij Jezus te komen en over het water naar hem toeloopt. Maar als hij al lopende over het water twijfelt of hij dat wel kan, begint hij in het water weg te zakken (Mattheüs 14,22-33) en reikt Jezus hem de hand. Het gaat er in deze ontwikkelingsfase om, dat je de oorzaak van je emoties leert op te sporen en probeert daar vrij van te worden. Dan zak je daar niet meer in weg en verdrink je er niet in.

Die tweede fase kan je veel inspanning kosten, veel vuur. Er kan zelfs bloed vloeien, wat door wijn gesymboliseerd wordt. Vandaar dat die fase een periode van zuivering, maar tegelijkertijd ook van loutering is. Maar als je die fase hebt doorlopen, kun je ook de vuurproef doorstaan.

En dan kom je in de derde fase waarin vuur en wijn de betekenis hebben gekregen van geest en vreugde. Het is de fase waarin je je innerlijke belemmeringen hebt overwonnen en waarin de weg geëffend is om weer in contact met God te komen, of - in andere termen – weer één kunt worden met je Hogere Zelf of met het Kind in je, waardoor de vreugde van de geest in je leven weer de overhand krijgt. Deze fase wordt dan ook de fase van eenwording genoemd.

Een blijvend contact met het allerhoogste in jezelf is iets wat maar heel weinig mensen gegeven is en waar je in je leven wellicht wel altijd naar op weg bent. Maar je bent er wel naar op weg en de momenten waarop je dit contact ervaart, kunnen veelvuldiger worden.

Jezus was zelf zo iemand, die daar naar op weg is geweest en die de vuurproef uiteindelijk ook heeft volbracht. Vandaar dat hij op het moment dat hij aan het kruis sterft, een spons met (zure) wijn krijgt aangereikt en meteen daarna zegt hij: 'Het is volbracht.' (Joh 19,29-30). En als hij kort daarna (Joh 19,34) in zijn zijde doorstoken wordt, dan vloeit daar bloed en water uit. Wat aan wil geven dat hij de beide proeven volledig heeft doorstaan.

En wanneer nu in het verhaal van de bruiloft te Kana water door toedoen van Jezus in wijn verandert, dan duidt dit dus op de rol van Jezus bij de overgang van de tweede naar de derde fase van spirituele ontwikkeling van een mens.

De betekenis van de symbolen in het verhaal van de bruiloft in Kana

Wij lopen nu in meer detail langs de verschillende symbolen die in dit verhaal voorkomen. Het verhaal van de bruiloft begint met: op de derde dag. Dat is heel merkwaardig, want als je doorleest wat eraan voorafgaat, dan is het telkens: de volgende dag en de volgende dag en je bent op de dag van de bruiloft al minstens aan de vijfde dag bezig. Dus die derde dag, - en dat sluit ook helemaal aan met wat we zojuist zagen, - die duidt hier op de dag dat de vuurproef gedaan wordt. Dus de dag waarop de derde fase gaat beginnen.

Vervolgens is er nog iets heel merkwaardigs, want wie zijn er eigenlijk aanwezig op die dag? In de tekst van het verhaal staat alleen: 'De moeder van Jezus was er, en ook Jezus en zijn leerlingen waren op de bruiloft uitgenodigd.' Maar verder hoor je eigenlijk nauwelijks wie er nog meer aanwezig zijn. Je weet bijvoorbeeld ook niet, wie de bruid en de bruidegom zijn. Normaal zou je denken: 'Het is de bruiloft van die en die.' Maar dat is hier blijkbaar niet zo van belang, ook al om aan te geven, dat het niet gaat om de bruiloft van iemand ergens anders, maar om aan te geven dat het om de innerlijke bruiloft, de innerlijke eenwording gaat.

En als Maria Jezus komt vertellen dat er niet genoeg wijn is, dan zegt Jezus letterlijk tegen haar: 'Vrouw, iets voor mij en voor jou.' Dat is in de diverse Bijbelvertalingen wel erg vrij vertaald. Bijvoorbeeld in de Nederlandse Bijbelvertaling van 2004 (NBV) is 'vrouw' weggelaten en staat er: 'Wat wilt u van me? Mijn tijd is nog niet gekomen.'

Maar Jezus zegt letterlijk: 'Vrouw' – hij zegt niet moeder of zo, hij zegt: 'vrouw'. De schrijver wil hier blijkbaar aangeven dat het hier niet gaat om de rol van een moeder en haar zoon, maar om de rol die de vrouw Maria en de man Jezus in dit verhaal spelen. Want Jezus zegt letterlijk immers: 'Vrouw, iets voor mij en voor jou.' Met andere woorden: 'Vrouw, jij moet iets doen en ik moet iets doen.'

Wat Maria doet wordt meteen duidelijk. Zij gaat naar de bedienden toe en vraagt hen alles te doen wat Jezus zegt. Daarmee treft ze de voorbereiding en schept ze de ontvankelijkheid voor wat Jezus zal gaan doen om in de vraag naar wijn te voorzien.

En dan zegt Jezus tegen de bedienden: 'Vul die watervaten tot aan de rand toe vol.' Het zijn 6 grote waterbekkens die voor het Joodse reinigingsritueel werden gebruikt. Dus niet van die kruiken die je op oude afbeeldingen van deze bruiloft wel ziet. Die zijn veel te klein, want het gaat hier om vaten met een inhoud van – er staat - 2 à 3 metreten. Dat is ongeveer 80 tot 120 liter per vat. Dus enorm groot, vergelijkbaar met de inhoud van een ligbad. En dan 6 stuks en die moeten alle tot de rand toe gevuld worden.

En als ze dan gevuld zijn, dan staat er niet: toen werd het water rood of zo, tot wijn. Nee het moet alleen maar bij de ceremoniemeester gebracht worden. Het gaat er blijkbaar om, dat die vaten met water helemaal gevuld zijn. Dat wil zeggen, dat wij het gebied van het water, dus het gebied waarbij wij met het innerlijk zijn bezig geweest, dat wij dat helemaal hebben weten te zuiveren. Dat wij onze emoties en gevoelens, ja, niet onder controle hebben, maar hebben weten op te lossen. Dat wij innerlijk helemaal vrij zijn geworden en onze energie niet langer blokkeren door jaloezie, teleurstelling of wat voor emotie dan ook.

Zes vaten

Waarom moeten er zes vaten gevuld worden? Ik ben daar nergens iets over tegengekomen. Maar volgens mij zijn het er zes, omdat er ook zes gebieden in het lichaam zijn, waar een bepaalde energie met de daaraan gerelateerde emoties zijn centrum heeft. In het Oosten wordt voor zo'n energiecentrum het woord chakra gebruikt. Maar waar gaat het bij die zes innerlijke energieën dan om? We laten ze nu achtereenvolgens de revue passeren.

Het gaat er ten eerste om innerlijke zekerheid te krijgen. Dat je in dat gebied helemaal in balans bent gekomen. Dan is het eerste vat gevuld.

Ten tweede, dat je vertrouwen hebt. Dat je de ander durft toe te laten, maar dat je ook jezelf vertrouwt, het oude kunt loslaten en je durft te begeven op nieuwe paden.

Het derde is, dat je je innerlijke kracht hebt ontwikkeld. Dat je gebruik maakt van de kracht die in je is en naar buiten gaat en groeit en jezelf ontwikkelt. Maar dat je ook weet, wanneer je jezelf moet terugnemen en weer helemaal tot je zelf en tot rust kunt komen.

Het vierde vat, dat is het vat van de liefde. Dat je kunt open staan naar de ander toe, maar dat je ook kunt open staan voor wat er naar jou toe komt.

Het vijfde vat, dat is het vat van de geestelijke vrijheid. Dat je jezelf naar buiten kunt brengen op de manier, zoals dat op dat moment nodig is en van je gevraagd wordt. Dat je zodanig afgestemd bent op je omgeving, dat je ook weet wat er van je gevraagd wordt. Dat jij het instrument bent, dat op dat moment in de situatie nodig is.

En het zesde vat, dat is het vat van de helderheid van geest. Dat is het vat, waarbij je jezelf geen valse beelden over jezelf en over de ander voorhoudt. Dat je leert waar te nemen met je innerlijk, dat je de waarnemingen van je zintuigen ook op waarde weet te schatten. Die zien maar een heel beperkt gedeelte van de werkelijkheid. En dat je het beeld, dat je krijgt van de wereld en van jezelf, accepteert zoals je dat zelf gezien hebt; en niet verwerpt, omdat je denkt dat het anders moet zijn. En pas dan, als je die helderheid hebt, dan is ook dat gebied helemaal in balans.

Als je alle zojuist genoemde aspecten innerlijk evenwichtig hebt ontwikkeld, dan zijn alle zes vaten gevuld. Dan zijn je innerlijke energieën in evenwicht en kan de energie onbelemmerd door je lichaam stromen.

En welke belemmeringen zijn er dan opgeruimd? Daarvoor lopen we de energiecentra weer even van onder naar boven toe af.

Als je innerlijke zekerheid ervaart, dan heb je geen angst meer. Die zekerheid heeft haar centrum onder in het lichaam.

Als je vertrouwen hebt, dan hoef je geen pijn meer te hebben of verdriet, als je van het oude afscheid moet nemen. Dan kun je loslaten en jezelf overgeven.

Als je innerlijke kracht hebt en die in balans is, dan hoef je niet rusteloos rond te lopen of je woede op te kroppen.

Als je liefdesenergie vrij kan stromen, dan heb je geen jaloezie en dan hoef je niet teleurgesteld te zijn.

Als je geestelijk vrij bent, dan hoef je geen verzet te plegen, dan voel je je niet meer afhankelijk en ben je niet meer geïrriteerd.

En als je helder van geest bent, dan hoef je niets en niemand af te wijzen.

Als al die belemmeringen zijn opgeruimd, dan kan de ontvankelijkheid van Maria door je omhoog stromen en ben je open en bereid om het vuur, de geestkracht van Jezus in je te

laten neerdalen. Dat is de betekenis van: 'Vrouw, iets voor jou en iets voor mij.' En zo is het water ook wijn geworden.

En dat merk je, doordat je bent gaan proeven.

Want met alles, gebruiken we ons verstand en proberen we te denken. Vooral tegenover de wereld met onze aangeleerde patronen – heel onbewust is dat vaak – ben je bezig met je verstand dingen te regelen. En zo probeer je ook onbewust die emoties in te zetten. Maar pas als je daarmee ophoudt, dan ga je proeven.

Het gaat er dus om, dat wij in het leven gaan leren om echt te gaan proeven op alle mogelijke manieren. En dan kan dat water in jezelf in wijn veranderen.

Zelf water in wijn veranderen.

Er is een heel mooi beeld dat in mij opkwam. En het is heel toepasselijk om dat ook nog hier even door te lopen. Want water in wijn veranderen, zo letterlijk als dat in het Bijbelverhaal staat, dat laat ik aan graag anderen over.

Maar stel je eens voor, dat je een wijnstok bent en dat je daar staat op het land

En voel hoe je geworteld staat in de grond, maar hoe de grond je ook draagt.....

En de wortel van de wijnstok, die gaat heel diep om water te halen. Om de verbinding met het leven te vinden. Die gaat wel 40 meter diep, in werkelijkheid. Misschien zelfs nog wel meer, maar in elk geval zeer diep. En ook heel dun om dat water naar boven te halen.....

En die plant staat in de wind en in de regen en de storm. Maar hij groeit, want hij zuigt dat water naar zich toe omhoog en hij neemt koolzuur op uit de lucht. En hij vangt zonlicht op en hij groeit.

En voel zelf, als je die wijnstok bent, die waterstroom omhoog komen.....

En dan komt de plant tot bloei. Nu wordt ie mooi. En de wijnbouwer die langskomt bekijkt het en hij ziet, dat het goed is.....

En dan komen er vruchten aan de wijnstok. Dan komen er druiven aan. En de wijnbouwer, die haalt wat teveel is, dat haalt hij weg, opdat de trossen die rijp moeten worden ook echt rijp kunnen worden. Je krijgt alle hulp van buiten om tot volle bloei en vrucht te komen.....

En tenslotte zegt de wijnbouwer: 'Nu is het goed. Haal alle vruchten eraf. Dankjewel.'

En: 'Daar gaan wij heerlijke wijn van maken.'

Dit is de manier, waarop je zelf water in wijn kunt omzetten.

Amen.

Nico Dekkers,
januari 2009.

www.nicodekkers.nl

Overdenking d.d. 18 januari 2009
voor de Doopsgezinde Gemeente
en de Vereniging van Vrijzinnige
Protestanten te Goes.